

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GODINU K 2
 - NA PO GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2 p.
 PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

IZLAZI SVAKOG ČETVRTKA

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGOVORNI
 UREDNIK: VLADIMIR KULIĆ
 - UVRSTBE PO CIENIKU ILI POGODBI

God. II.

ŠIBENIK, 15. srpnja 1909.

Broj 63.

Sloboda u Francuzkoj.

Liepe rieči.

Još u doba francuzkoga prevrata prozujile su svietom krilate rieči: sloboda, jednakost i bratstvo!

Kad bi svi ljudi bili ko valja slobodni, bratskom ljubavju kršćanski zadojeni i pred zakonom, kako su i pred Bogom, svi jednaci, nikud bolje. Tada bi na svietu bio raj; vladala bi na zemlji prava sloboda u duhu evan-gjelja, ter se nebi ništa ljepšega i korisnjega za čovječanstvo dalo ni zamisliti.

I mi smo za takovu slobodu, a nebi ni bilo pametna i poštena čovjeka, koji bi se opirao načelima dobro shvaćene slobode. Taj čovjek nit bi bio kršćanin, nit bi se mogao pohvaliti plemenitim osjećajima.

Slaba djela.

Ali na našu veliku nesreću i žalost opazilo se ovo zadnjih sto godina, da vrlo sumnjivi ljudi iza svega glasa viču: sloboda! Oni su najprvo tim poklikom zaorili u Francuzkoj, a odanle je gromovnom snagom krik odjeknuo celim svietom.

To su bili ljudi hrdjavih namjera; njihov život bila je najsrमतnija knjiga; oni nisu mogli dati jamstva za nijednu stvar poštenu, plemenitu i svetu. Srce im bješe raztrovano, a duša gnjiležom smradna življenja raztočena. Sloboda ljudskoga roda bila im je samo na jeziku, dok im je srce puno bilo zlobe i otrova. To su bili pravi silnici, grozni krvnici, što su bez kršćanske ljubavi vazda stali spravni, da svog iskrnjega spute, zasuznje, saderu i ubiju.

Što je učinila revolucija?

Šta su ti ljudi u ime slobode od g. 1789 do danas u Francuzkoj zla učinili, koliko su nevine krvi prolili, to je teško, to je nemoguće izkazati!

U ime slobode polećela je onda glava božjem pomazaniku: kralju Ljudevitu XVI; prolivena je nevina krv njegove žene i djece. Ubiveno je tom prigodom kardinala, biskupa, mnoštvo svećenika i poštenih gradjana. Više je krvi u ono doba proteklo u Francuzkoj neg da je biesnio najveći rat; sve se je to radilo u ime slobode.

Nauckana masa maloga puka živinskim biesom rušila je sve, što joj je pod ruku došlo, a u svemu su je podupirali vikači i bezbošci, koji nisu imali ni vjere ni bratinske ljubavi. Ali je i ove urcikavce stigla pravda božja; razjarena svjetina, vikla da ruši

crkve i oltare, da grdi Boga i ubija nevine svećenike i gradjane, najzad je i njima sudila i vratom im zavrнула.

Od onoga zemana pa sve evo do današnjega dneva Francuzka je bila pozorištem krvavih igara. Pošteni i nevini gradjani neprestano su izvrgnuti progonstvu i najvećim mukam, dok slobodu uživaju samo lopovi i zločinci, koji u svemu i svačemu onamo glavnu rieč vode, vedre i oblače.

Koga najviše progone?

Najgore pak u Francuzkoj prolazi katolička crkva. Sve sekte, zadruga i stranke imaju slobodne ruke, samo je katolička crkva spućena gvozdenim lancim robstva. Premda se je dokazalo, da su katolici najvatreniji rodoljubi i da su baš oni najviše žrtve vazda mećali na oltar domovine, danas su ipak najluće progonjeni.

Ono što se kroz zadnjih 120 godina u Francuzkoj prot crkvi kat. pokušalo, a što se opet kroz posljednje četiri godine učinilo, prelazi svaku mjeru. To je nevidjena sramota, nečuvana griehota. To će sve ostati crnim slovima zabilježeno u povjesti francuzkoga naroda dvadesetog vieka.

Mi se ni zere toga ne plašimo: neće za to propasti katolicizam u onoj zemlji. Ali nam je ipak žao, jer smo ljudi, koji bi pred zakonom imali biti drugima jednaci i ravnopravni. Framašuni i sve barabe uživaju mir i slobodu, a mi da smo tako grdno progonjeni!

Vas uljudjeni sviet kudi i osudjuje ovu sramotnu rabotu francuzke vlade. Iste protestantske novine u Englezkoj digle su višekrat prot tome svoj glas, opominjući vladine ljude, neka se već jednom prodju takova nečovječtva i puštu svakoga u miru.

Kako je kod nas?

A kod nas? Naše novine i naši ljudi malo se francuzkim prilikam bave. Kadikad koji katolički list ustaje na obranu potištene naše braće, a većina ili muči ili još brani progonoitelje katoličke crkve.

Ima dapače kod nas listova i ljudi, što se tobože nameću za prosvjetu maloga puka, pak mu srce truju i prikazuju mu Francuzku kao zemlju prave slobode, napredka i blagostanja! Znađu oni dakako: što se onamo događja, ali sa svim tim oni naumice lažu i izvrću, samo da mali puk razdraže prot vjeri, crkvi i svećenstvu. Žalosna im majka! još imaju

srca i obraza da se prodavaju za prave kršćane, a onamo u njih ništa kršćanskoga nema.

Nek se ovi naši nesretnjaci sjete one naše: što tko dilja, preda nj pada. Prosliede li tako, neće uteći pravednoj sržbi božjoj.

Tko nezna kakvi su demokrati na Visu, neka ovo čita.

Vis, 4 srpnja.

Ovdješnji smodlakovci odavna se ne oglašije u splitskom smetištu. koje se samovoljno zove „Pučka Sloboda“. Radi toga ovamo se mislilo da će se ostaviti Smodlakine rabote, i da ne će više kvariti viško pućanstvo. Ovako se mislilo da će do napokon doć k pameti ono nekoliko usijanih glava. Lude su bile ove nade, jer lija i kad mienja dlaku ostaje uvijek lija. U br. 26 spomenutog splitskog smetišta javljaju one osijane glave da su uvijek iste, da ne misle se povratit na pravi put, i tko im ne reče da su angjeli da će mu ocrnit i glas i poštenje. Mogu se bome i dičiti, sa svojim djelima, jer im je knjiga puna. Odkada oni hoće da na Visu vladaju, Vis nije Vis. Evo vam dokaza. Mladost prkosi starijim, djeca ne slušaju roditelje, svadje su po kućam i u komšiluku. Svetinje se grde i psuju, nema se ni straha Božjega ni stida ljudskoga. Nije čudo da su na dnevnom redu smutnje, prevare, kradje, neposlužnost, pijanstvo i mnogi drugi nered. Promislite! Digli su barjak prvi Albino za vino, drugi Kikinjola manja-roba. Prvi nije znao podučavati ni malu djecu, a sada hoće da bude meštar svijju višana. Drugi uvijek predika deset zapoviedi — svoji. To su vam mudre glave, koje hoće da im višani vežu postole. Ali višani nisu čuci zna se i od toga, kad su ih upitali: zašto su ljudi gori odkad vi predikate? I mudre glave nisu znale odgovoriti. Zato skupili vieće, pa napisali u smetištu „Pučke Slobode“ da su ljudi gori, jer su popovi živi. Tako su i pogani radili, kad su sapali Rim, da unište vjeru Isusovu, rekoše da su to kršćani učinili. — Ovamo smo se siti nasmi-jali kad su pisali da je s njima sva inteligencija, a kad tamo neznađu ni pisati. Jel te, da su to mudre glave? Ali neka paze da im težački opanak ne oprai gaće, onda, vjerujtemi, bit će po Visu trke.

Jedan, koji sve vidi.

Šta je nova po svietu.

HRVATSKA.

Veleizdajnička razprava u Zagrebu preko načina se je odugljila. Prošao je već 94. dan razprave, a niti će još tako brzo svršiti. Došao je u Zagreb i glavni svjedok Nastić, koji je svojim očitovanjima najviše dao prigode da se podigne obtužba. Sudci su ga počeli

izpiti. Bude li i polovica istine u onomu što pripovieda, ružno će izaći poglavicom veleizdajnika. Počekati ćemo da sve svrši, i onda ćemo u kratko uputiti naše čitaoce u cilu poviest i odkrića ove glasovite parnice.

AUSTRIJA.

Od davnih vremena mogli su Muhamedanci u Austriji slobodno izpoviedati svoju vjeru. Poslie pripojenja Bosne našoj državi ta je sloboda puno proširena. Po novom zakonu u svim kraljevinam i pokrajinam Austrije priznaju se pristašam Islama po hanefitskom obredu sva prava i slobode kao i nami kršćanim. Oni će moći osnovati vjerske občine — kao naše župe ili biskupije, — mogu primati zaklade, njihovim svećenicim podaju se sva prava i povlastice kao i našima.

UGARSKA.

Kraljevu pouzdaniku Lukacsu nije pošlo za rukom da sastavi novu vladu, za to je vladar opet imenovao staro ministarstvo: Wekerla i njegove drugove.

SRBIJA.

U Srbiji uvijek smetnje. Kralj Petar ne može se otresti od zavjerenika, to jest od onih koji su nazad nekoliko godina u noći smaknuli kralja Aleksandra Abrenovića i kraljicu Dragu i proglasili Petra Karagjorgjevića vladarem Srbije. Petar je ovih dana kapitana Živkovića, koji je one krvave noći bio otvorio vrata kraljskog konaka zavjericima, imenovao zapovjednikom svoje tjelesne straže. Nu to je imenovanje pomrsio princ Gjorgje, i Živkovića ministar rata gremjesti iz Biograda. Zavjerenici su za to vrlo ljuti na kralja Petra, poslali su mu svog pouzdanika, koji mu je, kaže se, rekao: „Ako Veličanstvo ne zaprieči premještenje Živkovićevo od tjelesne garde, to nam je onda nov dokaz Vaše nezahvalnosti, jer da Živković nije onda otvorio vrata palače, Vi ne biste danas sjedili ovdje.“ Kako je ostao kralj na ovu očitu prijetnju, svak će razumjeti. Ne daj Bože, da se opet čuju krvave viesti iz mlade kraljevine.

Veliko je ozlovoljenje u Srbiji uslied ogromnih dugova što ih je napravio kraljević Gjorgje. Dugovi iznose na stotine hiljada kruna. A i drugi od kraljske kuće načiniše ogromnih dugova. Dugove sina Gjorgjia platiti će kralj Petar.

CRNAGORA.

Nastao je nesporazum i zlovolja izmedju Cetinja i Biograda, za to što su neki zastupnici u Beču, a po obavijestima iz Biograda, razglasili da je knjaz Nikola odao Austriji tajne spise o veliko-srbskom pokretu u Bosni i Slavoniji. Dangubnjaci izmišljaju samo da zavade braću.

BUGARSKA.

Saobćila je Srbiji da ona neće s njom saveza dok ne pristane sa širenjem srbstva u Macedoniji.

ITALIJA.

U zadnje se vrijeme opet čuo jak potres u Mesini. Bože učuvaj nevolje jadnog svijeta!

NJEMAČKA.

Kancelir njemačkog carstva Bülow odstupa ovih dana. On je bio pripravio novi zakon za utjeravanje poreza, koji bi donio državí 600 milijuna kruna više nego li dosadašnji. Ali u saboru mu nisu htjeli zastupnici zakon potvrditi, i to je uzrok za što odlazi taj glasoviti ministar, pod kim se je i proti

našoj braći Poljacima nepravednih i ne čovječnih zakona skovalo.

RUSIJA.

Ruski car odredio je pohoditi ovog ljeta Englezku i Francuzku. Socijalistima to nije po čudi, pa su i u francuzkoj komori digli svoj glas proti njegovu dolazku. Ministar Pichon je na to izjavio, uz odobravanje sviju osim socijalista, da će car Nikola biti primljen kao zaveznik, prijatelj i vladar, koji je svojim vladanjem puno doprenio da se uzdrži svjetski mir.

Kako je bolesniku poći u bolnicu?

U našoj pokrajini svagdano se šire bolesti, da bolnice prepune, a liečnika premalo, koji uz najbolju volju nemogu odoljeti trudu a i onako kukavo nagradjenu.

Mnogi bolesnici misle, da mogu u bolnicu kad ih volja, pa kako ih to mnogo muke, truda i troška za padne, kad nadju prepunu bolnicu bolesnika, i moraju nazad. Neki siromašniji ne ponesu niti i pribijene pare više već za put do bolnice; pa kad ih neprime, tada tužni i žalostni obijaju svačija vrata, da nesvisnu od gladi na putu. Da otklonu neprilike bolnici, odpotrebe je, da ukućani obrate se na ravnateljstvo ili koga znanca tu u mjestu bolnice za mjesto. Netom primi odgovor povoljan, namah se zaputi u bolnicu. Kad stigne tu se prijavi od 10—12 jutrom ili od 4—6 poslie podne. Oni, koji imaju od občine potvrdu za mjesečnu izplatu, ti se nestaraju za ništa; dok drugi, koji na svoje vlastite troškove dolaze, moraju unapred platiti mjesec, i to: za III. razred kr, 32.40, II. 120, a I. 180 kruna. Ovo vriedi za one bolesnike koji su na vrijeme da bolest mogu izliečiti.

Za umobolne treba drugčije. Najprvo je sastaviti molbu preko občine dotičnog mjesta za zemaljski odbor u Zadru. Uz priloženu liečnika občinskog svjedočbu i svoju preporuku občina uputi na odbor zemaljski, a ovaj dojavu upraviteljstvu bolnice umobolnih i dotičnoj občini dali može ili nemože primiti. Kako se dobije povoljan dogovor, odmah je umobolnim zaputiti se. Ako se ima putovati željeznicom a umobolnih je biesan i pogibeljan za život, tad treba to upraviteljstvu željezničke stanice prijavi za posebni vagon, a tako i na parobrodin uz svjedočbu liečničku.

Priporučamo pak vruće ljudima na občini, gg. liečnicim, gg. župnicim i vidjenijim u selu da budu na ruku seljacim i da ih napute. A i naši težaci nek se uvijek prije s njima posavjetuju.

Tko se bude ovako vladao, ne će se kajati.

Podzemni radnici.

Pismo iz Siverića kod Drniša.

U nas se ima godina i godina kopa kameni ugljen. Svaki hožji dan otidje iz Siverića do 1000 kola ugljena. Tu radi sila naroda i dan i noć. Doistine ganutljivo je pogledati ciele povorke radnika, gdje sa svjetiljkama u ruci polaze pod zemlju. Odmah ti dolazi u pamet sumnja: hoće li se svi iznutra živi povratiti? . . . Neće li kojega mrtva iznieti? Dakako, ta je sumnja posve

razložita, jer se često dogodi, da koji rudar pogine, a gdjeod i više od jednoga. Dogodi se pače, da ga tako ruda satare, da mu se za kosti i nezna, ter tako ostane zakopan u tom grobu duboku do 200 metara! . . . Kad prolaziš kroz unutrašnje tunele, čuješ gdje se obara po koji komad ruda; strah te hvaća, videći toliki rizik, osobito kad se sjetiš ili ti tko kaže! „Ovde je poginuo taj i taj“. Valja znati, da se tu radi i obdan i obnoć. Tko radi obdan, taj ne vidi sunca, jer se večerom vraća kući, a tko radi obnoć, ni taj ga se ne nagleda, jer izlazi iznutra jutrom, pa izmoren obdan počiva.

Mala plaća, škoda velika.

Mislit ćeš na prvi mah, da ovdje sviet blaženo žive, kad ima takove zarade pred svojom kućom. Ali čuj, što ću ti kazati. Prije svega, kako i po drugim mjestima naše zemlje, kad nisu umili naši, i ovdje je tudjin gospodar, koji sjegurno nije k nama došao, da obogati nas, nego da iscrpe korist iz naše zemlje, pa se punih džepova povraći odakle je i došao. Ovdje je najobičnija plaća od 2 do 3 K za velike ljude, a izpod 2 K. za momke. Ali ako otac ima kojega sina ili više njih, koji rade u rudokopu, to se kadikad uvaži, pak se znade momku od 20 god. davati 1 K i 60 para. Od te plaće ulaže se neki dio u mirovinsku kao što i u bolesničku blagajnicu. Mislit ćeš; imat će barem u starosti svoju mirovinu . . . Imat će ju, ali kakovu? Od prije je bila mirovina još žalostnija te je primao iznemogli radnik mjesečno 8 K., a sada je nešto primaknuto, ali je i to gdje smo tu smo. Eto to je sretno življenje naših ljudi! Sad valja viditi, koliko je ljudi maganjanih, koliko sirota, udovica, siročadi? . . . Mnoge su kuće uslied podzemnih mina i izdubina izpucane, a neke i sorene. A ako ljudi stanu zahtievati, da im se šteta nadoknadi, onda ti treba ići po sudu. Mnoge naše zdrave vode odjurile su kroz podzemne pukotine, pa sviet mora da pije nezdravu vodu, i odtud nam svake godine groznica i malarija.

Krčme.

U našem selu ima i druga žalost, a to su mnoge krčme. Ima ih i danas mnogo više nego li je potreba. Nazad par godina bilo ih je ništa manje nego 9, što dopuštenih, što nedopuštenih. A Siverić je selo! Čemu se dakle od tih pustih krčama možemo vadati nego beštimi, ubojstvu i pijanstvu? Krčme su uvijek pune, osobito svecom. Otdud siromaštvo, zavade i svako zlo, u crkvu se pak malo idje. U jednu rječ, siverički težak žive slabo, prvo jer mu je slaba plaća, a drugo jer nezna štedit. Ima ih mnogo, koji već prije plaće imadu više duga nego će primiti na plaći! U nas se, valja i ovo spomenuti, riedko tko brine za polja, koja su velikim dielom zapuštena, te da bi nestalo rude u Siveriću, neznam kud bi ti ljudi.

Evo sam ti u kratko napisao što se u nas radi i kako se žive. Viditi ćeš i sam da nije najbolje. Bilo bi nam od potrebe da se ko stane za nas misliti, da se zasnuje društvo koje će nas poučavati i upućivati na dobro, na štednju, na urednost u kući i vanka. Krčme su pravi umet. Ah da im se broj smanji!

Prijatelj sa Siverića.

Nepozvani demokratski mudrijaši hoće da nam pamet sole.

Podaca, Makarsko Primorje.

Podaca svake godine slavi na 2 srpnja blagdan Bl. Dj. M. od Milosti. Toga dana uzvanici i prijatelji iz susjednih sela dolaze nam u goste.

Ove godine umieša se medju njih čudna četica neuzvanika iz Zaostroga. Kad se je društvo liepo pozabavilo i na rastanku bilo, diže se na noge poglavica čete, pustolovni mladić, Jerko Kovačić, pučki učitelj u Zaostrogu, otvara svoja medena usta i pozdravlja okolne Podačane. stade ih naš mudri delija podučavati gdje je, zvezda sjevernica zalutalim Podačanima, gdje im je spas, tko je i šta je otac maloga puka: dotur Smoldlaka i njegova advokatska stranka; nek se otresu pravaškoga mračila i fratarskoga zašlepljivanja.

Dok umni govornik ovako drobljaše, desni mu drug, tankovijašti „uznik“ Ivo Antulović i stražar Buratović dostojanstveno glavom klimahu. Svjestni Podačani obzirom na svečanost i na gostoljubivost prema strancima, mirno se ukloniv, pokazaše svoj prezir i negodovanje, a slavnog govornika ostaviše kao čuka na batini neka okolnim benam pamet soli.

I do sada nam je bilo dobro poznato proturodoljubno i protivjersko rovarenje učitelja Kovačića, ali sada, kad se je taj mudri i pustolovni gospodar potrudio do našeg mirnoga sela, da kuša sijati sjeme koje mu nije uspelo kod poštenh Zaostrožana, javno ga pitamo: kojim obrazom, neznana delijo i mudra glavo, dolaziš k nama da svojom crnom četom, nasred javnog puta, vriedjaš čustva mirnih i rodoljubnih mješćana, da širiš pogubno sjeme splitskog laži proroka, koje truže vjeru i rodoljublje, ruši mir u selu i sklad u obitelji? Zar još ne poznaješ poštenog i rodoljubnog Primorca? Takog nauka od tako zelenog i pustolovnog učitelja ne potrebuje svjestni primorac. On je znao i znat će sam sebe pasom opasati i u svakoj prigodi trizmenije i pametnije od take šuplje tikve prosuditi, tko mu je prijatelj, tko li dušmanin; tko zavoditelj, tko li pravi i koristan podučitelj.

Ovaj put prošlo je tako, ali, bude li sretna Podaca dočekati drugi posjet te šarene družbe, uvjerit će se, je li Podačanin još vieran Bogu i rodu. jeli vieran sljedbenik vjere praotaca, ljubili svoju domovinu i njezinu hrvatsku trobojnu svim žarom pravaške duše; a kako časti demokratku sljepariju i njezine takove apoštole.

Dok Vas pripravnici čekamo, preporučujemo vam, da tvrdo pripnete opanke i dobro se pripašete, jer su podački vratolomni puti i uski ljuti klanci.

Prisutni podački pravaši.

Naši dopisi.

Ugodjaj kiše. Nemar poljara.

R u p e.

Ovih nam dana pade ugodna kiša. Duhan liepo napreduje a i ciela ljetina osim propalih vinograda. Što će biti do svrhe, sam Bog znade.

Dok nam kiša, Bogu hvala, baš ugadja s druge strane tuče nas bič, komu smo se mogli najmanje nadati. U nas svake svetko-

vine kao da je pazar a ne svetac u našeg glavara i to sve radi poljskih šteta. Dobro je i duševno da se vrše naredbe glede tih šteta: mi se na to ne ljutimo niti tužimo, ali druge su gusle po sriedi. Naši poljari mjesto svoju dužnost vršiti, oni preko ciele sedmice kopaju, kose i druge poljske radnje vrše, a kad dodje svetačni dan naznače krivce za štete i Bog bi dao da pogode na krivca a da pravi ne trpe.

Eto mi stavljamo našim starešinam na poštenje da uredi ove zanemarene stvari. Neka se naši poljari bave s onim čim su svoju duževnost obvezali, pa će u našem selu biti manje pisanija radi poljskih šteta. Dosta nam je i drugih nezgoda koje nas tište.

Nekoliko težaka Rupljana.

Brštanovo (općine lečevičke).

Ljetina ponila ove godine ko nigda, kad na 27 lipnja zavila sve u crno, da ni lista na gori krupa ostavila. Kukuruz izkajišala, a potrljice pritekla do zemlje, žito bijelo što utralo u zemlju, a što razniela poplav. Za duhan se ni nezna gdje je bio usadjen, diglo ga hametinice iz zemlje. Kako je zahvatila od Korušaca Brštanovo, dio Kladjica, Vinovo, Nevest i Slivno Danilsko, sve smazala. Da Bog mili, svakog obranio i očuvao kako nas nije! Lani jadni narod zapao u dug do očiju s nerodice, a ove godine nije mu neg živ se u zemlju zakopati. Načelnik Lovre Matas izlazio i prijavio stvar vladi. Općina bi pružila pripomoć, a odklen? kad ni ona neima. Vlada će obećati, pa kad? Teško meni i Omeru mome kad ja ne imam u tobolcu svome! Eto nas bič za bičem goni, a svemu smo mi krivi. Mladji nepoznaje starijega, a stariji Boga, pak valja da nam se svako zlo dogadja. Da ako se zastupnici s odborom zemaljskim zauzmu, kapac nam što i izkucati. Ako li ne; nami jao i kuku!

Viesti.

Sastanak na čast presv. Altarskog Sakramenta. Presvj. Dubrovački biskup Dr. Marčelić, u dogovorou sa toliko dobrih kršćana, pozivlje listom svećenstvo i puk iz svih hrvatskih i slovenskih zemalja u slavni Dubrovnik, da se porazgovore o tužnim današnjim prilikam: kad je sve napereno proti sv. vjeri; kad se obezčašćuju njezjne svetinje; izrugavaju njezini Sakramenti; psuje i grdi njegovu sv. lme. Pošto je presv. Oltarski Sakramenat najbolji liek proti tolikom vjerskom nehajstvu, udesise ovaj satanak na čast G. Isukrsta u prisv. Hostiji, da zadovolje za tolike uvriede, a On da zaprieči širenje pogubnog bezvjerstva. Preporučamo i svećentstvu i puku, da se odazove ovom častnom pozivu te se u što većem broju sakupe. — Tko želi potanje obaviesti, neka se što prije obrati na uredništvo „Dana“ Split. Sastanak je na 3, 4 i 5 kolovoza.

Iz Sinja. Amo se priprema silna borba za občinske izbore utanačene 27 tek. mjes. Teško puku kad se glavne tuku. Nami je do toga, da se danas gleda čovjek pošten i radišan, a i viećnici ljudi od oka. Istina, da je danas teško ugoditi, al čovjek savjestan znati će svake trzavice umiriti, sklad i ljubav u narod podržati i zasjati sjajem rodu i narodu. Bože daj!

Iz Muća. Na 27 lipnja t. g., taka je krupa padala, da još starci nepamte, koja

je svu ljetinu sa zemljom srazila; da neostaje drugo, nego štap u ruke, a torbu na uprte, pak u sviet trbuhom za kruhom.

Iz Mirlovića. I kod nas neki dan jedan dio krupa sve otukla do kamena i taptine stabala. Sve je u crno zavila. Lani smo izašli s blagajnom a kako ćeš ove godine, kad eno zaredala neradica, pa nema odklen, ni kamate a kamo li glavnice smoći?

Liečnik za očne bolesti. Dr. X. Lušić-Matković dolazi u Dalmaciju na 21 ovoga mjeseca. U Zadru će ostati od 21 do 29 srpnja; u Šibeniku od 30 srpnja do 1 kolovoza; u Splitu od 2 do 15 kol.; u Dubrovniku od 16 do 24 kol.

Nasljednik prijestolja u Šibeniku. Nadvojvoda Franjo Ferdinand putovao je prošlih dana sa svojom gospodjom na ladji Miramar po jadranskome moru. Bio je i pod Zlarinom, te se na 4 tek. dovezao u Šibenik, pregledao našu krasnu i znamenitu crkvu sv. Jakova i prošao gradom. Njegovo putovanje nije razglašeno niti su mu učinjeni svečani dočeci, jer putuje tiho i bez da se prije javi.

Javljaju nam iz Makarske, da je na 6 tek. i njih iznenadio visoki gost, nadvojvoda Franjo Ferdinand. Pregledao je stare spomenike kod franjevačkog samostana: zvonik, crkvu i triemove, stolnu crkvu te se preko Kačićeva trga povratio na obalu. Tu ga je načelnik Klarić u ime grada oslovio, a narod koji se je u čas sakupio, zanosno ga pozdravljao.

Iz Imotskoga: Na blagdan slavljanskih sv. apoštola svečano bi blagoslovljen temeljni kamen za novu školsku zgradu. Istoga dana osnovala se je i „Kotarska gospodarska zadruga“ za politički kotar Imotski. Bilo sve na pravu korist i napredak puka!

Svega po malo.

Noćni nemiri.

Posljednje viesti donose, da je Španjolski kralj Alfonzo pod težku kaznu zabranio, po svim svojim gradovima, držat otvorene krčme, kavane, kazališta i slične kuće preko pò ure po ponoći, jer da se ništi moral i ruši noćni nemir. — Ovo bi se moralo uvesti i u našoj Dalmaciji, osobito u našem gradu. — Uprav je sramota da se po cielu bogovitu noć karta, pije, igra, pa ne samo to, nego natruseni i nakresani, od ponoći do zere preko grada viču i arleču kao da su, poludili, te umornom svietu ne dadu odpočinuti. — Nadamo se, da će naše vlasti stati, kako je i pravedno, ovom neredu na kraj i tako dati mira mirnim i poštenim građjanim.

Razgovor na ledini kraj glavarove kuće.

(Seoski glavar stari Martin, po zagovoru uglednijih seljana, bio je u Splitu kod proroka „maloga puka“ da mu se potuži kako u selu vlada veliko nezadovoljstvo, odkad su se seljani dali u ruke demokratskih advokata, a ovi im obećali svako blago Božje. Osobito ostarjeli ljudi bili su zamišljeni gledajuć kako se mladjarija dala na kalašenje. Dan na dan išlo se od zla na gore. Bojeći se propasti svoga sela, seljani se okupili oko svoga glavara da čuju kakve im novosti nosi iz Splita).

— Eto, mila braćo započme glavar, bio sam po vašoj želji kad prijatelja „maloga

puka" u Splitu. Kazao sam mu da nam selo idje naopako, a tamo da ne vidimo ništa od tolikih obećanja koje nam je učinio on i njegovih drugovi.

— Pa šta je odgovorio, svi će u jedan glas.

— Vraga je odgovorio. Da čekamo; da se strpimo tamo do jeseni, kod groždje dozrija.

— Uviek on istu, opazi stari Luka. Kad smo u proljeću, čini nas čekati do jeseni, u jesini opet do proljeća. Tako nas ta fina gospoda vode i za nos i za oči.

— U tomu stoji mudrost tih prijatelja „maloga puka“. Neka „mali puk“ njimanosi što ima, a kad ostane bez kuće i kućišta, tada će „s malim pukom“ na kolac.

— Ili će ga batinom po glavi, nadoda neko mlado čeljade.

— Sve sam mu rekao u brk, rastavi glavar, jer je vama i meni poznato da nam se crna piše u selu, ako se bude ovako išlo.

— Siguran sam da će ga bit peklo čuti kako o njemu mislimo. opet će stari Luka.

— E! vidio sam ja da je na mukam. Iz početka se silio biti miran, i nastojao je odgovarat ljubezno, ali kad je sve čuo nije mogao dalje. Od andjela pretvorio se u vuka. Skočio, ko bjesan, na me, kao da sam mu kuću orobio.

— Crne mu oči u glavi, zaškrinu zubima čauš. Radi njega ovo nam se selo u pakao pretvorilo. Radi njega smo u doba izbora vriedjali poštene ljude. Radi njega nekoliko je seljana i osudjeno: radi njega smo se posvadili sa župnikom, s kojim smo prije živjeli u miru i ljubavi. Jesi li mu sve to dobacio, glavaru?

— Dabome da jesam.

— A on?

— A on mota i mota jezikom, da mu svaku i ne shvaćaš. Rekao je da on nije kriv ako je selo otišlo naopako, da nas on ljubi kao materino mlieko. Da je župnik svemu kriv, jer da je advokate slušao, da bi ga oni častili i slavili. Nije htio, pa ga je valjalo razdielit od puka.

— A! Tako je to. Valja dakle puhati u njegov rog onda ćemo svi biti blaženi na zemlji a svetcu na nebu. Ili taki, ili crni vragovi.

— Meni je drago, zaključu glavar, damislino jednako. Razkrstimo se od nauke demokratskih advokata. Posavjetujmo se sa pravim pučkim prijateljima da pridignemo naše selo. Naš se je župnik bio zauzeo za školu i blagajnu, ali kad mu mi okrenusmo ledja, pravom nam je rekao, sada neka vam advokati dađu školu i blagajnu, ali od njih

ne dobismo ništa, nego žalost i sramotu. Vratimo se dakle na stari put i budimo složni za napredak našega sela, jer slogom rastu male stvari a nesloga sve pokvari. Hoćete li da ovako radimo?

— Hoćemo, hoćemo svi u jedan glas zavapiše.

— Eto bilo u sto dobnih časa, završi glavar Martin.

(Nakon toga svi se mirno razidjoše, želeć u srcu da se u selu opet povrati stari mir i ljubav. Bilo je bome i vrieme da progledaju. Za pune dvie godine dosta se zla u selu učinilo, a mi im od srca želimo bolju zoru i bolje dane).

Svaštice.

Iskren pijanac.

Martin: „Sad znam zašto si ti, Filipe, tako siromašan, ta ti piješ rakiju kao i vodu“.

Filip: „Varaš se, moj dragi, ja ne pijem ni polovicu vode, koliko rakije“.

Teško pitanje.

Što je neugodnije: Kad muž dodje kući i ne nadje jelo gotovo, ili kad je jelo gotovo, a muž ne dodje kući?

Iz uredništva.

I mi našim dopisnicima preporučamo:

1. Da pišu dopise i vesti što moguće kraće, bistrije i jezgrovitije.

2. Da nam javljaju najnovije vesti, a ne one koji su već druge novine doniele.

3. Da javljaju ono što će zanimati naše čitatelje.

4. Bolje da nam se češće javljaju sa kratkim viestima nego da u jedan put puno puno zaspju.

5. Dopisnik neka se nvek podpiše sa svojim imenom.

6. Da pišu čitljivo, jer slagari nemaju vremena nagadjati.

7. Da se dobro propitaju i osjguraju da je istina ono što će pisati.

„Hrvatska Tiskara“ (Dr. Krstelj i drug) — Šibenik

Čast mi je priobćiti p. n. občinstvu da otvoram na 1. kolovoza 1909 u kući **Petra Miletića** kod pazara

trgovinu u jestivu

Preporučam se i molim za mnogobrojni posjet.

Sa štovanjem:
Šime Copic.

Zahtjevajte cienik!

== LOZE ==

Maraština, Trbljan, Pulježanac, Pošip,
Plavina, Babić i Ninćuša

➡ **navrnute** ⬅

na Rupestris Monticola, Aramon ×
Rupestris-Ganzin br. 1 i Riparija × Ber-
landieri-Teleki
prodava buduće jeseni

KRSTO PEČENKO

Komen — Goriško.

1-5

Zahtjevajte cienik!

HRVATSKA TISKARA - ŠIBENIK

obskrbljena je sa najmodernijim i najsavršenijim strojevima, te prima sve u štamparsku struku zasjecajuće radnje, od najjednostavnijih do s najfinijim ukrašima izradjenih, a sve uz umjerene ciene. — Ima bogati izbor slova, a može izim štampanja izradjivati svakovrstne radnje u bojama.

== Preporuča svoju izvrstno uređenu KNJIGOVEŽNICU. ==